

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון
194

פרשת דברים – חזון

אחרי הכותו

אחרי הכותו את סיחון... ואת עוג מלך הבשן... בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה (א, ד-ה). אמרו בספרי (דברים, ג) שתוכחתו של משה תלויה היתה במלחמת סיחון ועוג, שאמר משה, אם מוכיח אני את ישראל תחילה, יאמרו שמפני שאין בו כח להכניסנו לארץ ולהפיל סיחון ועוג לפנינו הוא מוכיחנו, ולכך לא הוכיחם משה עד שהכניסם לארץ והפיל סיחון ועוג לפניהם, ולאחר מכן הוכיחם. שאחר שראו כוחו של משה שהפיל לפנייהם שני מלכים חזקים אלו ונוכחו והכירו שבחנם הניחו אבותם מלכבוש הארץ, היתה אז העת ראויה להוכיחם כמו שכתב הבכור שור (א, ד). שהרי שני מלכים הללו כגובה ארזים היה גבהם והיו מנעולה של ארץ ישראל (כמו שאמרו בכמדב"ר (ב, כ) שהיו האומות מעלים להם שטר לשמרם מפני ישראל), וכאשר נפלו לפני משה היה זה מהנסים הגדולים שעשה ה' ב"ה עם ישראל, ומתוך שראו ישראל כך מוכנים וראויים היו שיוכיחם משה ויבאר להם התורה, כמו שכתב הצרור המור (בפ' דברים).

בעבר הירדן

וכתב האלשיך (א, ד) שלכך הדגיש הכתוב שביאר להם משה התורה 'בעבר הירדן', שהוא מקום כניסתם לארץ, להורות לישראל שעיקר בואם לארץ הוא בכדי לקיים בה התורה ולעסוק בה, כי עיקר התורה הוא בארץ ישראל, ועיקר ההכנה לרשת הארץ הוא עסק התורה, ולכן הכינם משה לירושת הארץ בכך שביאר להם התורה במקום כניסתם לארץ.

בעבור ישמרו חוקיו

כי עיקר ירושת הארץ הוא בעבור שיקיימו בה התורה, כמו שכתוב (בתהלים קה, מה) 'ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו, בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו', מפני שבבוקה ואחודה התורה בקדושת הארץ, כמו שדרשו בבראשית רבה (טז, ד) מה שאמר הכתוב (בראשית ב, י"א) "ונהר יוצא מעדן... והיה לארבעה ראשים, שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב", שעלה והקיף נהר זה את ארץ ישראל שנאמר בה (תהלים מב, ו) "הוחילי לאלהים כי עוד אודנו", ובה הם דברי תורה הנחמדים מזהב ומפז רב, ועל כך אמר הכתוב עוד (שם, יב) "וזהב הארץ ההיא טוב", מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל ולא חכמה כחכמת ארץ ישראל. וכן נתקיים בה בארץ ישראל שהיתה עיקר מקום התורה, כמו שכתב המהר"ל בחידושי אגדות (קידושין מט ע"ב) שמפני קדושתה של ארץ ישראל בה היה עיקר התורה, שהיו מתמידים בה בתורה יותר מן בני בבל.

באר התורה בשבעים לשון

ולכך היה הדבר אחרי הכותו את סיחון ועוג, שבזה כבר נמשכה להם שם מעט מקדושת הארץ, וכמו שביאר החתם סופר (א, ד) שהיה יודע משה שלפני מותו הוא יצטרך לקבץ כל ישראל ולהוכיחם על חטאותם, אלא שהיה ממתין עד שיתלבש מאויר ארץ ישראל ויבוא אל קצה ארץ מבורכת. ובזה יכול היה להשריש לישראל את הדרך לכבישת הארץ בעסק התורה, וכמו שהביא השם משמואל (בפ' דברים, תרע"ו) מהחידושי הרי"ם,

שמפני שהיו סיחון ועוג שתי קליפות גדולות, לכך לא היה אפשר למשה לבאר התורה בעודם קיימים. ולכך ביאר אז התורה בשבעים לשון כמו שאמרו בתנחומא (דברים, ב) ובבראשית רבה (מט, ב), כי אחר שהכניע לסיחון ועוג שהיו האומות כולם סומכים עליהם לרוב שהיו קליפות קשות, כעת יכול היה להכניע אף לכל האומות שנתונים היו תחת מרותם, מתוך שביאר התורה בשבעים לשונותיהם של האומות, שבזה שאב והוציא את כל חלקי הקדושה שהיו שבוים ביניהם והשיבם לשורשם שבקדושה, כמו שביאר השם משמואל (שם).

וזה שער השמים

כי שפע ביאורי התורה תלויים בדרך קבלת התפילה, שהיא היא מהות קדושת ארץ ישראל שבה הוא שער השמים לעלות התפילות, כמו שכתב החסד לאברהם (מעין ג, נהר ג) שארץ ישראל נתונה תחת שער השמים, שהוא חלון שבאמצעות כפת השמי ושיעורו כמידת בית המקדש הנתון כולו תחת חלון זה, ובו ועל ידו היה יורד השפע מלמעלה על בית המקדש וממנו היה מתפשט על כל ארץ ישראל, וכשרבו מדברי לשון הרע ורכילות ונבלות הפה גרם העון ונתגשם אותו הבל ונתעבה ונעשה דמות ענן עבה, והתחיל להסגיר מעט מעט סביבות שפתי החלון, עד שביום תשעה באב נסגר כולו ונפסק השפע ונחרב הבית. ותיכף אחר שניתן רשות לפריצים ליכנס להחרוב הבית, מיד נתגרשו משם, ויש כיסוי ומסך פרוכת סביב לארץ ישראל שהיא שומרת הגבולים האלו שלא תתפשט הקליפה. וכאשר נסתרים דרכי התפילה שבארץ ישראל, אין מתגלים ביאורי התורה בשבעים לשונות האומות, ונסתר כבוד ה' מן העולם.

עלה ראש הפסגה

ועל כך אמר הקב"ה למשה (בדברים ג, טז) "עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה", שהיה צופה ומביט משה על דרכי התפילה שבארץ ישראל שלא יוכלו הפריצים לקלקלם חלילה בחורבנה. שהרי אמר רבי אלעזר במסכת ברכות (בדף לב ע"ב) שמיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, שנאמר (איכה ג, ח) "גם כי אזעק ואשוע שתם תפלותי", כי נפסקה אז חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, ועל כך נשא עיניו בראש הפסגה, כמו שרמז זאת המגלה עמוקות (בפ' ואתחנן, אופן כא) בתיבת 'הפסגה' העולה כמנין 'מחיצה', וסוף דבר הוצרך להיקבר שם בגיא, בכדי להגן על ישראל שלא תתפשט אותה הקליפה ותסתום הפתח כליל מלקבל תפילות ישראל דרך שער השמים.

ארץ הקיני והקניזי והקדמוני

וזו היתה תכלית מלחמתו בסיחון ועוג, כמו שכתב החסד לאברהם (שם) שאף ארצותיהם בכלל קדושת ארץ ישראל שהבטיח הקב"ה לאברהם, שהרי עשר ארצות של עשרה אומות הבטיח לו, וביניהם ארץ הקיני והקניזי והקדמוני, שהם ארצות סיחון ועוג, אלא שלא היה העת ראוי

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועות והצלחת:
יוסף בן אלישבע הדסה, דוד בן חנה, יעל דבורה בת בתיה
להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.599.599.1

לעילוי נשמת
שיינא בת מיכל,
גאולה בת דינה.
חי בן סימה, ראו דור דרור בן רונית

והיו עומדים סיחון ועוג על שערי ארץ ישראל למנוע את דרכי עליית התפילה ו'שער השמים' שבה, כמו שכתב המגלה עמוקות (בפ' ואתחנן, אופן מא) שכפי ששומרת המזוזה על שער הבית כמו שאמר רבי אלעזר בזוהר ואתחנן (בדף רסה ע"ב), כן היו סיחון ועוג שומרים שעל שערי ארץ ישראל מצד הקליפה, וכנרמז בשם 'סיחון עוג' העולים כמנין שמות הקודש הנכתבים במזוזה מכנגדה לשמירה (טור ורמ"א יו"ד ס' רפח סעיף טו), וכמנין 'ג'ר', שהטילו אימתם על כל וסמכו ובטחו בהם האומות שהיו עבורם לשמירה על פתח הארץ, אבל סוף דבר כאשר נפלו לפני ישראל נאמר "ויג'ר מואב" (במדבר כב, ג), כי הכניע משה לכת קליפתם שכנגד 'ג'ר' וכענין המזוזה כאמור. ועל כך התפלל (בדברים ג, כה) "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן", ש'ואראה' עולה כמנין שמם 'סיחון עוג', כי רצה להכניעם כליל ולא יוכלו למנוע את גילוי דרכי התפילה בארץ ישראל לעולם, אלא שלא היתה העת ראויה לכך. אמנם כתב הבני יששכר (מאמרי חודש אלול א, ט) שזאת פעל משה לכל ימות עולם, שבכל חודש אלול בה לחם בסיחון ועוג כמו שאמרו בבמדבר רבה (יט, לב), תסתלק מזוזה קליפה מן פתח הקדושה ויפתחו שערי שמים לקבל התשובה והתפילה ללא כל מנוע.

מבשן אשיב

וסוף דבר כאשר ילכו ויכבשו ישראל את דרכי התפילה שבארץ הקודש ויכניעו ויבטלו לקליפת סיחון ועוג כליל המונעים את שערי השמים מקבלת התפילות, תתגלה תוקף קדושת ארץ ישראל אף בארצם ומקומם, כאשר הבטיח הקב"ה לאברהם כאמור, ובזה תתפשט קדושת הארץ לעולם כולו ויקבלו כל האומות עול מלכותו יתברך, כמו שכתב הרמ"ע מפאנו (יונת אלם טו; חקור דין ח"ד, יב). ועל כך נאמר (ישעיה מ, ט) "על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון... אמרי לערי יהודה הנה אֵלֶיִם", כמו שאמר זאת רב המנוגא סבא בזוהר שלח (בדף קעג ע"ב) שזוהר הר העברים בו נקבר משה, שתעלה השכינה לשם ותבשר לעולם הגאולה, וביאר האור החמה (שם) שהוא מפני שקדוש הוא יותר מקדושת ארץ ישראל, שהרי אין שם שר שולט עליו אלא משה רבינו ע"ה, ושם היה עיקר כבישת ארץ ישראל שפעל משה במלחמתו בסיחון ועוג. ואמר רשב"י בזוהר בלק (בדף קפה ע"א) שעל כך אמר הקב"ה (בתהלים סח, כג) "מבשן אשיב אשיב ממצולות ים", שכפי שיתחזק ויתגבר אדם בדרכי התפילה ויאמין שבוודאי שומע הקב"ה תפילות, על אף מסך ההסתרה המונע מאיתנו לראות זאת, הנה סוף דבר יתקבצו תפילות אלו להיות לעזר למלחמת משה בסיחון ועוג להכניע קליפתם העומדת בשערי הארץ, ותוציא בלעה מקרבה את כל אותם התפילות שמנעה אותם מלעלות אל מקומם, ובזה יתגלו ביאורי התורה שבאר משה בשבעים לשון, שהיו שבויים בקרב האומות כאמור, וישובו העמים לקרוא כולם בשם ה'.

שתתגלה בהם קדושת הארץ, לפי שהם כנגד ג' ספירות עליונות, ובזמן הזה אין מתגלית קדושת הארץ אלא מצד ז' ספירות התחתונות, אבל אחר גאולה האחרונה שתתגלה קדושת הארץ גם מצד ג' העליונות יתנו לישראל כל עשר הארצות, ועתידיים הם להיות מבחר כל הארץ, ולכך בהם נקבר משה שהוא בסוד הדעת שמצד ג' ספירות העליונות.

כי הקשה ה' את רוחו

וכאשר שלטו בהם סיחון ועוג לא שייך היה כלל לכבוש הארץ, כי היה כוחם בקליפה כנגד דרכי התפילה שבארץ ישראל, והיו עומדים שם בשערי הארץ להיות כמנועולה של הארץ כאמור, ולא היו נותנים לכת קדושת שער השמים שבארץ להתגלות, כמוכא בזוהר בשלח (בדף נב ע"ב) שהיו סיחון ועוג כענין פרעה, מצד מה שהקשה ה' את ליבם כנגד ישראל, כנאמר "ולא אבה סיחון מלך חשבון העבירנו בו כי הקשה ה' אֵלֶיִךְ את רוחו ואימץ את לבבו למען תתו בידך כיום הזה" (דברים ב, ל), וביאר הרמ"ז על הזוהר (שם) שהיו מאמינים שיש כח עליון השולט על הכל, ומתוך שהיו רואים את כוחם וגדולתם המופלאת על כל בני עולם סברו וחשבו שראויים הם לקבל השפע יותר מישראל, ולכן לא רצו להכניע לישראל, והיה זה מפני שהקשה ה' את לבבם להלחם עם ישראל, כדי שיראו שאינם הראויים לקבל כח זה, כי אם ישראל.

פני משה בפני חמה

והוא מפני שמהותם היתה כנגד 'הערף' וכאותיות 'פרעה' כמו שכתב המגלה עמוקות בספר מצת שימורים (שער התפילין), כי היו אף הם כענינו, כמו שרמז זאת עוד (בפ' בא) בשם 'סיחון' העולה כמנין 'קדל', וכן עוג שהיה נקרא 'הפליט' (נדה סא ע"א) שגם הוא כמנין 'קדל', שהוא עורף בלשון ארמי, כי היה ערפם בקליפה כנגד פני משה ואהרן, סיחון נגד פני אהרן, ועוג נגד פני משה, ועל כך אמר עליהם פרעה למשה ואהרן "ראו כי רעה נגד פניכם" (שמות י, י), וכמו שכתב עוד (בפ' חקת ובפ' ואתחנן, אופן קל) שהיו נקראים 'רעה' מפני שהיתה יניקתם של סיחון ועוג היה מקליפת 'אף חמה' העולה כמנין 'קדל', ועל כך נאמר (בדברים ג, יא) "כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים", שהיה עוד מכתות המלאכים שלא הסכימו עם הבורא ב"ה על בריאת העולם ושרפם הקב"ה באצבעו כמוכא במסכת סנהדרין (בדף לח ע"ב), אבל את עוג הוא השאיר מהם, ובימי המבול ניצול סיחון עימו מפני שהיה אף הוא כענינו, ומשה הוא שיכל להילחם בהם, כי היו פניו כפני חמה (ב"ב עה ע"א), שאחד משמות החמה הוא 'חרס', כענין שכתוב (באיוב ט, ז) "האומר לחרס ולא יזרח", ו'חרס' עולה כמנין ב' פעמים 'קדל', כנגד ב' מלכים אלו שהיו אקלידא (-מפתח) של כל שלושים ואחד מלכים שבארץ ישראל שבטחו וסמכו עליהם כאמור.

"וה' בהיכל קדשו" (חבקוק ב, כ)

משיעור יום ד' בלק תשע"ז

א

אמנם בית שני היה כנגד יצחק אבינו נאזר בגבורה (מהר"ל ומהרש"א שם), שנאמר בו (בראשית כז, א) "ותכהין עיניו מראות", וכנגד יום שני בו נברא החושך כמו שכתוב (בראשית א, ה) "ולחושך קרא לילה" כמו שאמר רשב"י שם בתיקונ"ז חדש (בדף קלו ע"ב), כי אחר גילוי האור הגדול שביום ראשון היה צריך לכלי היראה וההכנעה שכנגד החושך, וכענין שכתוב (משלי כה, ב) "כבוד אֵלֶיִם הסתר דבר", ובכדי שתשרה השכינה שכנגד מידתו של יצחק, צריכים היו להשיג יראה עילאה, שהיא יראה גדולה מאוד מפני השי"ת, ובמידה זו אין להסיח את הדעת מן היראה אף לרגע אחד, וכענין ראש השנה שאין מסיחים את הדעת מן היראה כל היום כולו, ולכן בבית שני היתה שורה השכינה בצמצום גדול, כפי ערך הצדיקים שהיו באותו הדור, והיו יכולים לכוון את דעתם ביראה עילאה מלפני השי"ת.

בית מקדש הראשון היה כנגד אברהם אבינו (ד"ח למהר"ל אבות ה, ד; מהרש"א פסחים פח ע"א), שהיה אברהם כנגד היום הראשון שנגלה בו האור הגנוז כמו שאמר רשב"י בתיקונ"ז חדש (בדף קלו ע"ב), והיה אב לכל העולם כמו שאמרו במסכת ברכות (בדף יג ע"א), ולכך בזמן בית ראשון נאמר (מלכים א' א, ה) "ושלמה היה מושל בכל הממלכות", והיו כל הגויים מיקרים מכבדים לבית ה', וכמו שהתפלל שלמה (שם ה, מא-מב) "וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל... ובא והתפלל אל הבית הזה", ואז היו ישראל ישראל במעלה וכבוד גדול לעיני כל, והיה בית ראשון כנגד השפעת החסדים כענין אברהם אבינו (אלישיך בראשית כה, יט), ולכך היה הגלות שלאחר בית ראשון לזמן מועט, כי מחמת השפעת החסדים שכנגד אברהם היו יכולים להשיג היראה והכבוד.

הלוחות שנפגם בזה הכבוד כמו שאמרו בתנא דבי אליהו (פכ"א), וכאשר מכבדים ללומדי התורה ולכל בר ישראל משיבים את הכבוד לשורשו, ונעשה עליה לכל התורה והתפילה לפניו יתברך לפעול לנו את קרוב הגאולה.

כי מה שההוד והכבוד של ישראל נעשה בעינינו כדבר קל הוא מפני הבזיון שנעשה לישראל בגלות על ידי הגויים, שמתוך כך נתפשט הדבר גם בתוך ישראל בין אדם לחברו, ועל זה אנו אומרים 'דל כבודנו בגויים, ושקצונו כטומאת הנדה', שהוא כענין 'נהפך הודי עלי למשחית' כמובא שם בדברי רבנו האר"י בעץ חיים (שער לה, ה), וכענין כנסת ישראל הנמשלת כעת לנדה, כמו שכתוב (באיכה א, יג) "השיבני אחור נתנני שוממה כל היום דוה", ש'השיבני אחור' היינו מן הכבוד, כמו שדרשו זאת באיכה רבה (א, מא) השיבני אחור מן הכהונה ומן המלכות, ו'דוה' אותיות 'הוד' כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר פנחס (בדף רמג ע"א), ומתוך שנתקן ענין הכבוד עולים כ"ב אותיות התורה בכל עשר המידות עד כסא הכבוד, וכנוטריקון 'כבוד' שהוא כ"ב אותיות, ו'ד', שהם עשר המידות העולים ומאירים בהם התורה והתפילה ומחישים לנו הגאולה, וממשיכים שמירה והגנה על כל ישראל.

ה

ובית המקדש השלישי הוא כנגד יעקב אבינו (מהר"ל ומהרש"א שם), והוא כנגד יום שלישי, שבו נשפע סוד יעקב מימין ושמאל, מהאור והחסד שכנגד אברהם, ומהחושך והגבורה שכנגד יצחק כמו שאמר רשב"י שם בתיקונ"ז חדש (בדף קלו ע"ב), והוא עמוד האמצעי ועולם התיקון, כי בבית המקדש השלישי יחזור הכבוד למקומו ויהיה כלי להשפעת האור הגנוז בבית המקדש, והוא תיקון האדם שמכריע באמצע וכנגד שם מ"ה, וכמו שאמר שם רשב"י שהוא כנגד אדם שלמטה. והנה 'אדם' הוא ה'מחשבה', שהיא נוטריקון חשב מ"ה, וכמו שאמר רשב"י בתיקונ"ז (בתיקון כא, דף סג ע"א) ש'מחשבה דא אדם', כי במחשבה נתקן כל ענין הכבוד. דהרי ביום שלישי שכנגד יעקב נאמר פעמיים 'כי טוב', כי ביום שלישי נמשך אור הדעת ותיקון המחשבה שעל ידה יש תקנה לאור הגנוז שיוכל לשרות בעולמות, ויש תקנה לחושך שנעשה כלי לאור, ולכך על בריאת החושך נאמר 'ולחושך קרא לילה', שקרא לו השי"ת ב'שם' שהוא כלי כידוע, כי ה'לילה' הוא כלי לקבל את ה'אור' ולהפכו ליום.

ו

ועל כך דרש רבי אלעזר בזוהר לך לך (בדף צ ע"א) את הכתוב (בחקוק ב, כ) 'וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ', שכאשר רצה הקב"ה לברוא את העולם הסתכל בתוך המחשבה, היא סוד התורה, ורשם רישומים, ולא היה יכול העולם לעמוד, עד שברא את התשובה שהיא סוד גנוז ועליון והיכל פנימי מן הכל, ואז נרשמו ונצטיירו האותיות בחקיקותיהן. כי גם כאשר נמשך אור המחשבה בסוד חשב מ"ה כאמור, שהוא תיקון כל העולמות, ורצה לברוא בו את העולם ולתקן מעשה בראשית, הנה לא יכול היה העולם לעמוד אפילו בסוד המחשבה, כי בלא תיקון הכבוד אין עליה לאותיות התורה והתפילה כאמור, ולכך ברא הקב"ה את התשובה בסוד המחשבה, שיעשו ישראל תשובה על גם על המחשבה שאינה כראוי, ובזה יתוקן הכבוד בשורשו, ויעלו ויצטיירו אותיות התורה והתפילה עד סוד המחשבה העליונה ויהיה תיקון לכל העולמות, כי כולא במחשבה אתברירו כמו שאמר רשב"י בזוהר פקודי (בדף רנד סוף ע"ב).

כי ענין הכבוד הוא תשובה, וכמו שאמר יהושע לעכן (יהושע ז, יט) "בני, שים נא כבוד לה' אלהי ישראל ותן לו תודה, והגד נא לי מה עשית אל תכחד", שזרזו שיעשה תשובה ויודה בחטאו. ועיקר תיקון

ולכך מיום חורבן בית שני נמשך החורבן עד עתה, מפני שיצחק הוא כנגד הדין והגבורה, כענין שאמר דניאל (י, ה) "והודי נהפך עלי למשחית", שנרמז בזה חורבן בית שני כמובא בדברי רבנו האר"י בעץ חיים (שער לה, ה), היינו שההוד והכבוד של ישראל שהוא ענין היראה הצריכה להיות חופפת על ראש כל בר ישראל, נהפכה להיות לדין וחרפת הגלות, וכענין שכתוב (שמואל א' ב, ל) "כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו". כי כאשר נוטלים היראה והכבוד להיות עטרת לראשנו נתגלה הכבוד על ישראל, וכענין ב' הכתרים ד'נעשה ונשמע' שנתגלה הכבוד על ישראל יותר מן המלאכים, אך כאשר נעשה בזיון ליראה כענין חטא העגל, נהפכה אותה היראה הנמשכת ממידת הגבורה למידת ההוד, כמובא בתיקונ"ז חדש (בדף קיח ע"ב) שמידת ההוד מתקשרת בגבורה, ונעשית חלילה למשחית.

והוא כענין שאמר הקב"ה למשה אחר חטא העגל (בשמות לב, י) "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם", וכן אמר לו (בדברים ט, יד) "הרף ממני ואשמידם", ובכדי שלא תהיה כליה חלילה בשונאייהם של ישראל הולכת ומתארכת ונמשכת גלות זו שאחר בית שני מאד מאד, כי לא היתה תקומה לישראל מעוון העגל ונחלק הדין לכמה וכמה זמנים עד שיתבטל הדין כולו כמו שכתב בעל הטורים (שם בשמות לב, י), וכמו שדרש רבי יצחק במסכת סנהדרין (דף קב ע"א) שאין פורענות שאין בה פרעון ממעשה העגל, והוא ענין הדין הנעשה בכל הגירושים והשמדות והפרעות וכל הגזירות הקשות שנעשו לישראל בכל הימים הקשים שבשנות הגלות מיום חורבן בית השני.

ג

כי מפגם הכבוד נעשה סילוק נפשות, כענין שאמר יעקב טרם מותו על שמעון ולוי (בראשית מט, ו) "בסודם אל תבוא נפשי, בקהלם אל תחד כבודי" כי מתוך שפגמו בכבודו של משה נעשה סילוק נפשות, כי כל מה שברא הקב"ה ברא לכבודו כמו שאמרו במסכת אבות (ו, יא), היינו לשם נשמות ישראל הנמשכות מכסא כבודו יתברך, וכמו שאמר רבי אלעזר בזוהר חדש בראשית (בדף יד ע"א) שנגזרת הנשמה מתוך כבודו של המלך, לכך נסמך גניבת נפש בדיברת 'לא תגנוב' אחר 'כבד את', לרמז שמפגם הכבוד נפגם הנפש, ולכך לא נחתם הדין בחורבן בית שני אלא על שנאת חנם כמו שאמרו במסכת יומא (בדף ט ע"ב), ועל שהיו מבזים זה לזה וכמעשה דבר קמצא (במסכת גיטין דף נה ע"ב), כי כל שהיו שומרים את הכבוד היה להם שמירה והגנה וכענין אהרן הכהן שהוא כנגד ספירת ההוד (זוהר ח"א בהשמות, דף רסא ע"א), וממנו נמשך על ישראל שמירה והגנה ב'עניי כבוד', אך כאשר נסתלק אהרון נאמר 'נהפך הודי עלי למשחית', כי הסתלקו עניי הכבוד כמו שאמר רבי יוסי בר יהודה במסכת תענית (בדף ט ע"ב), ובזה נעשה פגם לנפשות, וכמו שכתוב אחר שנסתלק אהרן (במדבר כא, ד) "ויסעו מהר ההר דרך ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרך" כמו שאמרו בתנחומא (במדבר ב, ובמדבר רבה א, ב), ומפני שעיקר ענינו של אהרן הוא כבוד ישראל, לכך הותר להיטמא למת מצוה כמו שאמרו במסכת ברכות (בדף כ ע"א, ועוד), על אף שהזוהר (במדבר ו, ו) בכלל "על נפש מת לא יבוא", והוא מפני שהוא כבוד הבריות שממנו החיות לנפשות.

ד

לכך אמרו בתנא דבי אליהו (פכ"ה) שאמר להם הקב"ה לישראל, בני, כלום חסרתי דבר שאבקש מכם, ומה אני מבקש מכם, אין אני מבקש מכם אלא כדי שתהיו אוהבים זה את זה, ותהיו מכבדים זה את זה, ותהיו יראים זה מזה. כי אין מבקש מאיתנו הקב"ה תחילה אלא לכבד זה לזה, ועיקר הוא לכבד את לומדי התורה מתוך הדחק, כי כל מה שלומדים את התורה מתוך הקושי והטלטול הוא מחמת שבירת

התשובה הוא בקדושת המחשבה המבררת ומתקנת את הכל, כי הנשמה שורה במחשבה, וכאשר יש לאדם כבוד לנשמתו, בזה שומר הוא את מחשבתו יותר ויותר, שהרי אנו אומרים בכל יום 'אלהי נשמה שנתת בי טהורה', ואנו מאמינים שהוא יתברך נותן בנו הנשמה בכל יום כאשר היא 'טהורה', והיא שורה וחופפת על המחשבה שהיא ככסא ומרכבה לנשמה, וכאשר אין שומר האדם את מחשבתו הרי שבוזה מבזה הוא את נשמתו, ומתוך כך בא לכל הצער שעובר בחייו, כמו שכתוב 'ובזוי יקלו', ומאידיך כאשר יש לו אמונה גדולה במעלת נשמתו, אינו פוגם חלילה את מחשבתו, ומתקיים בו 'מכבדי אכבד', שרואה כל טובה וברכה בימי חייו.

ז

והקלקול במחשבה הוא השורש לכל הבזיון שיש לבר ישראל על חברו, שמפני שאין הוא מאמין ביוקר מעלת נשמתו השורה על מחשבתו ממש, הנה מפני כך בא לידי פגם המחשבה ומבזה את נשמתו, ובוזה בא לידי חטא עד שנעשה אכזריות בליבו, וכמו שכתוב (משלי ו, לב) "נואף אשה חסר לב משחית נפשו הוא יעשנה", היינו שנאבדת הרחמנות מליבו ואין הוא מרחם על עצמו, ולא על אחרים, ולא על כבוד התורה והצדיקים, ולא על כבודם של ישראל ובית המקדש, וכאשר שומר את מחשבתו, משיב הוא בזה את הלב שנחסר ממנו, כי 'לב' עולה כמנין 'כבוד' כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר צו (בדף לג ע"א), ונעשה לו רחמנות על נשמתו שבמוחו, ועל הסובבים לו, ועל כבוד התורה והצדיקים. והנה האשה היא גילוי הכבוד, כנאמר בה (תהלים מה, יד) "כל כבודה בת מלך פנימה", כמו שדרש רשב"י בזוהר ויחי (בדף רלו ע"א), ולכן גם העוסק בתורה ואינו חס על כבוד השכינה וישראל, גם בו נעשה ענין זה של חסרון הלב, שבא לדרך האכזריות ולדבור בבני ישראל ובצדיקים, עד שאין תורתו עולה בסוד המחשבה כלל.

השורש להכל הוא בקדושת המחשבה שתהיה נקיה מכל עבודה זרה ופגם אמונה, שבכלל עבודה זרה הוא כל דבר המביא לידי ריחוק מה' ב"ה, וכגון אלו הכלים המשונים שנעשו בדורות היכולים להרחיק את האדם מהשי"ת מאד מאד, וצריך האדם להיות נקי מאד מכל כלים אלו. ועל כך אמר ריש לקיש במסכת סנהדרין (בדף צט ע"ב) ש'נואף אשה חסר לב' זה הלומד תורה לפרקים, שנאמר (במשלי כב, יח) "כי נעים כי תשמרם בבטנך יכוננו יחדו על שפתיך", שכאשר הולך ונמשך האדם אחרי כלים אלו הרי הוא כמבזה את התורה שנאמר בה 'כי היא חיינו ואורך ימינו', כי צריך האדם להראות להשי"ת שהתורה לבדה היא ההדר שלו ואליה נשואות עיניו ונמשך ליבו, וכאשר נדבק האדם בתורה בהתמדה גדולה מתוך קדושת המחשבה, ומתוך שידוע על יוקר נשמתו השורה על מוחו, ומכבד לה בכבוד גדול, הרי שבוזה עולה תורתו בכל עשר המידות עד המחשבה העליונה, ונעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית, כי נעשה קודש כענין שבת קודש, וכמו שאמר רבי אלעזר שם בזוהר לך לך (בדף פט ע"א) ש'זה' בהיכל קדשו' הוא היכל המחשבה והתשובה, כי מתקן ומשיב את הכבוד לשורשו.

ח

והנה האדם הוא תיקון הכל, כי 'אור' רומז אל המלאכים והעליונים, וה'חושך' רומז אל הבהמה והתחתונים, והאדם הוא הממוצע בין עליונים ותחתונים, וכנגד תרי יוד"ן ד'וייצר', וכנגד האות ו' שבאות א' שיש בה 'למעלה ו' למטה, כמו שאמר רשב"י בתיקונ"ז (בתיקון סט, דף קטז ע"ב). כי הנה מאחר שאין האדם מלאך לכך בא לכדי נסיון וחסא, וכאשר אינו

עושה תשובה יורד הוא לתחתונים ולמדרגת 'בהמה', ועיקר מדרגת 'אדם' היא התשובה, וכמו שכתוב (ויקרא א, ב) "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה וגו'", שכאשר בא לעשות תשובה אז הוא כענין 'אדם', שלשם כך בראו הקב"ה, ועל כך הייתה מחשבתו יתברך שיוכל העולם להתקיים כאמור.

ועיקר התשובה היא במחשבה, ובוזה יבוא לידי מעשים טובים, וככל שישמר במחשבתו, כך יהיו מעשיו בקדושה יתרה, והוא תיקון כל סוד הכבוד האמור, וכמו שאמרו במסכת כלה רבתי (ג, יג) שהאהבה היא בלב והכבוד במעשים ובדברים, כי כאשר מתקן האדם את מחשבתו בענין הכבוד מתוך כך יהיו כל מעשיו קדושים ונעלים בקדושה וטהרה, ורק אז יוכל להשפיע על ליבו לבוא לידי אהבה עילאה הבאה מן הלב.

ולכן צריך האדם לבוא לכדי כך שאם פגם במחשבה יזדעזע כולו, ויהיה כולו משתומם ומזדעזע היאך פגם במחשבתו, וכאשר אינו עושה תשובה על המחשבה אלא על מעשה, צריך הוא לבדוק את יהדותו, ולעולם יהא אדם ירא שמים בסתר המחשבה, כבגלוי במעשה, וחובה על כל אחד מישראל לעשות תשובה מיד בשעת פגם המחשבה, ולא ימתין חלילה שיבוא לכדי נסיון במעשה. ובוזה מציל הוא עצמו מכל מיני צרות, כי בזה ששומר אדם מחשבתו ומכבד לנשמתו השורה במוחו, מציל הוא את עצמו מסכל רב וגזירות רעות לזרעו וזרע זרעו, וכאשר עושה תשובה על פגם המחשבה משיב בזה את ענין הכבוד ומגביה נשמתו ומציל את העולם כולו.

ט

וכך בכל עת מצוא שתהיה לאדם יעשה תשובה על פגם המחשבה, כי כאמור הנשמה נמצאת היא במוחין, וכאשר פוגם במחשבה מבזה בזה הנשמה וגורם להסתלקותה, כי הוא פגם הכבוד כאמור. כי בפגם המחשבה כביכול בזה אינו מודה בשאר נשמתו החופפת על מוחו ומחשבתו, ובתשובה על המחשבה משיב ומחזיר הכבוד לשורשו, ומקרב את הבית השלישי שכנגד יעקב שנאמר בו (שמואל א' ב, ח) "וכסא כבוד ינחילם", שהוא כנגד יעקב כמו שאמר רבי אליעזר לרבי עקיבא במדרש הנעלם שבזוהר וירא (בדף צו ע"ב), ולכך יעקב הוא שאמר 'ברוך שם כבוד מלכותו', והתקינו שיהיו אומרים אותו בלחישה ובחשאי כמו שאמרו במסכת פסחים (בדף נו ע"א), כי זהו כענין הכתוב 'זה' בהיכל קדשו', שהוא היכל המחשבה כאמור, שצריך הדבר להיות 'הס מפניו כל הארץ', שדרך השבת הכבוד הוא בלחישה ובשתיקת המחשבה.

והוא ענין 'רצוא ושוב', שבכדי שיהיה קיום למחשבה שהוא ענין 'רצוא' צריך לענין 'שוב', שהוא ענין התשובה במחשבה, שיהיה האדם נקי כראוי במחשבתו, ויעשה תשובה תמיד על מה שפגם במחשבתו בכל ענין הכבוד, אם בכבוד נשמתו, ואם בכבוד נשמת חברו, ואם בכבוד הצדיקים והתורה, או בית ה', וכל מצוות ה' שלא נהג בהם בכבוד הראוי במחשבתו, וכל שכן אם בא לידי מעשה, ובתשובה על הכבוד מעלה את כל כ"ב אותיות של תורתו ותפילותיו עד למעלה בסוד המחשבה העליונה, ונשפע לו אור וברכה וטובה מרום המעלות בכל המצטרך לו, כי ענין קדושת המחשבה הוא הגדול מן הכל, ובוזה נעשה עליה לכל התורה והתפילה, ויש בכוח המחשבה לתקן את הכל ולהחיש גאולת ישראל במהרה בבית המקדש השלישי, ויקיים הכתוב (בישעיה ב, ה) "בית יעקב לכו ונלכה באור ה'".

קחו חלק במפעל הקודש

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות

076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com

לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com